

KOKEN MET LITERATUUR

LEERLIJN LITERATUUREDUCATIE

VOORAF

DE FLEXIBELE LEERLIJN LITERATUUREDUCATIE (onderdeel van cultuureducatie) is een doordachte en handige tool die leerkrachten kaders én ruimte geeft om, gecombineerd met een of meer cultuurdisciplines, te (gaan) werken met boeken die kinderen zelf niet snel kiezen. De tool is ontwikkeld door Eigenwijs, samen met leerkrachten!

BEWUST EN FREQUENT BEZIG ZIJN MET LITERATUUREDUCATIE kent als opbrengst:

- Uitbreiden woordenschat en taalvaardigheid
- Ontdekken van eigen leesvoorkeuren
- Een positieve leeservaring (en ervaren van meer leesplezier!)
- Vergroten van verbeeldingskracht
- Verbetering van competenties rond (begrijpend) lezen
- Kunnen reflecteren op zichzelf en de wereld
- Vergroten van creatief en kritisch denken
- Leren samenvatten, analyseren, interpreteren en verwoorden

LITERATUUREDUCATIE RUST op een viertal LITERAIRE VERMOGENS die verder onderverdeeld zijn in een aantal indicatoren /subdoelen:

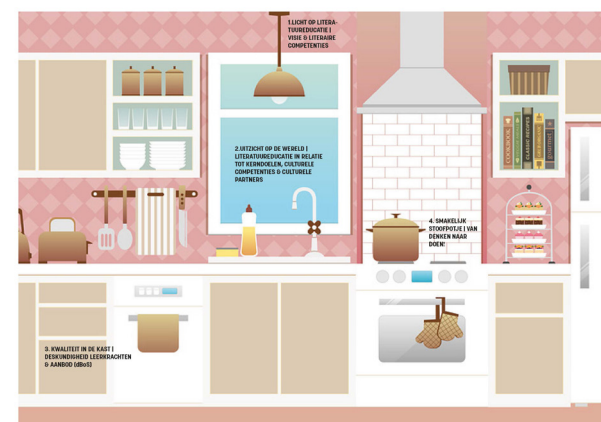
1. **RECEPTIEF** vermogen | de leerling leert zich openstellen voor literaire (culturele) uitingen
2. **CREËREND** vermogen | de leerling kan op eigen wijze vormgeven aan zijn ervaring, waarneming, verbeelding & kennis
3. **REFLECTIEF** vermogen | de leerlingen kan terugkijken op eigen ervaringen, deze interpreteren en er betekenis aan geven
4. **ANALYSEREND** vermogen | de leerling kan vanuit een vraag zichzelf en zijn omgeving leren kennen

(Waar mogelijk maken we de verbinding naar de culturele competenties die binnen CmK een belangrijk fundament zijn: CREËREND, REFLECTIEF & ONDERZOEKEND vermogen).

MAAK EEN KEUZE UIT ONS DRIE-GANGEN-MENU

VOORGERECHT WAAR GAAN WE VOOR & WAT WILLEN WIJ?

Om te komen tot een goede keuze van verschillende ingrediënten, voer een **GOED GESPREK IN DE KEUKEN!** Maak hiervoor gebruik van de praatplaat, vragenlijst & ingrediëntenlijst die horen bij **KOKEN MET LITERATUUR – VOORGERECHT**. ICC-er, directeur of Leescoördinator als gespreksbegeleider

- Zorg voor een gevarieerde samenstelling van de groep – denk hierbij aan leerkrachten, IB-er, leescoördinator, leerlingen, ouders, leesconsulent en PABO-student
- **OPBRENGST:** een ingevulde **INGREDIËNTENLIJST** die richting geeft aan de te maken keuzes binnen het hoofdgerecht.

SMAKELIJK LEZEN!

HOOFDGERECHT WE STELLEN HET MENU SAMEN & (GAAN) DOEN!

- Met de ingrediëntenlijst in de hand: **MAAK** een keuze uit de **MENUKAART**
- Je kunt er natuurlijk ook voor kiezen om een co-creatie vorm te geven rond **LITERATUUREDUCATIE** en zelf /samen te gaan ontwikkelen (Maatwerk)
- **OPBRENGST:** een ingevulde **BOODSCHAPPENLIJST** die dient als **ACTIVITEITEN-PLANNING** voor de komende periode (o.a. activiteit – aanbieder – periode en tijd – kosten)
- **DOEN!** – doe de boodschappen en voer samen uit!

W

NAGERECHT SAMEN NAGENIETEN & BORGEN

- Evalueer, reflecteer & leer (samen) – zorg voor **BORGING!**
- Nodig betrokkenen uit – zet de programmeur eventueel in als gespreksleider
- Deel ervaringen en ontwikkelde, nieuwe activiteiten met anderen
- Plan voortgang acties voor nieuwe schooljaar, termijn of periode – denk cyclisch!

LITERATUUREDUCATIE | RECEPTIEF VERMOGEN

focus op kunstwerk | de leerling leert zich openstellen voor culturele uitingen (waarnemen en beleven)
kerndoel 56 | je leert over gewoonten, gebruiken en dingen uit onze cultuur en de geschiedenis en je leert er waardering voor te krijgen

PO | groep 1 + 2 | de leerling...

- kan met aandacht luisteren naar het voorlezen van prentenboeken en andere boeken
- ervaart de betekenis van kleurgebruik, vorm en compositie in (prenten)boeken
- ervaart de kracht en schoonheid van een mooi verhaal
- komt in aanraking met prentenboeken in combinatie met tekenfilm, animatie en luisterboeken
- ervaart de poëtische eigenschap van het prentenboekgenre

PO | groep 3 + 4 | de leerling ...

- herkent de betekenis van kleurgebruik, vorm en compositie in (prenten)boeken
- begrijpt het verschil tussen proza en poëzie
- kijkt naar jeugdliteratuur verwerkt in film en animatie, combinatie woord en beeld
- ervaart vanuit een voorgelezen verhaal het verschil tussen vroeger en nu
- kan subgenres onderscheiden

PO | groep 5 + 6 | de leerling ...

- herkent diverse vertelstructuren en kan deze benoemen
- kan, door het luisteren of lezen van cultuurhistorische jeugdliteratuur, wisselingen van tijd en plaats onderscheiden
- kent schrijvers /dichters van jeugdliteratuur en poëzie en weet welk werk van hun hand komt
- kan diverse genres onderscheiden op basis van specifieke kenmerken

PO | groep 7 + 8 | de leerling ...

- kan beeldtaal lezen: hoofdzaken onderscheiden van details, herkent middelen als perspectief, schaduw, kleuren, lijnen en suggestie van beweging
- ziet boekverfilmingen en kan deze relateren aan een boek
- ziet hoe tekst, met of zonder beeld-interactie leidt tot effecten als spanning, humor, ironie
- kan jeugdliteratuur /poëzie belevend en zelfstandig lezen en in zich opnemen

LITERATUUREDUCATIE | CREËREND VERMOGEN

leerling als kunstenaar | de leerling kan op eigen wijze vormgeven aan zijn ervaring, waarneming, verbeelding en kennis
kerndoel 54 | je leert hoe beelden, taal muziek, spel en beweging iets te vertellen hebben, hoe je zelf iets kunt vertellen

PO | groep 1 + 2 | de leerling...

- is in staat (delen van) een verhaal te verbeelden, bv beeldend of drama
- kan in eenvoudige bewoordingen mbv leerkracht een ander einde verzinnen
- vertelt bij het zien van prenten zelf korte verhaaltjes over wat hij ziet
- gebruikt informele omschrijvingen voor literaire concepten als personages, plaats, perspectief en fictie
- legt mbv de leerkracht verbanden tussen verhalen en maakt een start met grip krijgen op fictionnalitéit

PO | groep 3 + 4 | de leerling ...

- kan passages uit de jeugdliteratuur /poëzie naspelelen en navertellen
- kan samen met medeleerlingen een verhaal /gedicht maken en dit vervolgens voordragen
- maakt een begin met creatief schrijven vanuit eigen fantasie en beleavingswereld
- ontmoet de schrijver, kunstenaar, illustrator
- kan personages onderscheiden en gevoelens van personages uitleggen
- kan een verhaallijn (introductie, probleem, oplossing, einde) identificeren herkent een verhaallijn die afwijkt
- maakt kennis met verhaalstructuren, tekeningen, woorden, het begin, midden en einde van het verhaal, de schrijver, de tekenaar

PO | groep 5 + 6 | de leerling ...

- kan vertelperspectief, vertelproces, vertelstructuren, plaats en tijd, feit en fictie, rijmaspecten toepassen in een zelf gemaakt verhaal of gedicht
- benoemt de betekenis van kleurgebruik, vorm en compositie in (prenten)boeken
- geeft een verhaal /gedicht zelf vorm in o.a. een toneelstuk, schilderij, muziekstuk of andere uiting
- is bekend met vertelconventies zoals openings- en slotformules, dierensymboliek
- kent de verhaalstructuren: tekeningen, woorden, het begin, midden en einde van een verhaal
- maakt een eigen animatie /filmpje nav een verhaal
- de leerling herkent structuren van eenvoudige dicht- en rijmvormen en kan deze zelf toepassen
- ontmoet de schrijver, kunstenaar, illustrator en gaat in gesprek

PO | groep 7 + 8 | de leerling ...

- kan op basis van zijn eigen fantasie een verhaal of gedicht maken – hij kan binnen zijn werk een spanningsopbouw toepassen
- beheerst literaire aspecten binnen jeugdliteratuur /poëzie dusdanig dat hij deze zelfstandig kan verwerken in een boekverslag
- kan jeugdliteratuur /poëzie of eigen werk toepassen en verwerken in andere kunstvormen o.a. drama
- kan eigen werk of verslaglegging van jeugdliteratuur /poëzie zelfstandig verwerken in een presentatie voor een groep
- herkent literair taalgebruik zoals rijm, herhaling, taalgebruik en beeldspraak

LITERATUUREDUCATIE | REFLECTEREND VERMOGEN

leerling als publiek | de leerling kan terugkijken op eigen ervaringen, deze interpreteren en er betekenis aan geven
kerndoel 55 | je leert van eigen werk en dat van anderen dingen te noemen die je goed begrijpt, die je anders zou doen of die verbeterd kunnen worden

PO | groep 1 + 2 | de leerling...

kan in eenvoudige bewoordingen iets vertellen over personages en gebeurtenissen uit een verhaal
kan een verhaal vertellen aan de hand van illustraties in een prentenboek
leert via ervaringsgesprekken na te denken over thema's binnen een verhaal
kan vertellen wat het verhaal met hem /haar doet

PO | groep 3 + 4 | de leerling ...

- kan zich een mening vormen over een verhaal /gedicht en kan deze in eenvoudige bewoordingen onderbouwen
- kan zich een onderbouwde mening vormen over personages kan aan de gevoelens van (hoofd)personages betekenis geven en ze op zichzelf betrekken
- kan werkelijkheid van fantasie onderscheiden
- kan conclusies trekken nav een gedeelte van een voorgelezen verhaal en de afloop ervan voorspellen
- kan een onderbouwd oordeel geven over een verhaal door persoonlijke waardering te verbinden aan een of meer elementen van de verhaalstructuur (zoals personages, spanningsopbouw, humor, tekeningen, thema en stijl)
- verplaatst zich in de rollen in het boek – onderzoekt, reflecteert, waardeert en ontdekt kunstuitingen van andere kinderen

PO | groep 5 + 6 | de leerling ...

- kan zijn mening over jeugdliteratuur /poëzie goed onderbouwd beargumenteren
- heeft oog voor betekenisvolle verbanden binnen een verhaal, zoals tussen titel en verhaalinhoud
- kan zich een weloverwogen mening vormen over eigen werk en dat van medeleerlingen
- kan zich verplaatsen in de werkelijkheid van een boek en vertellen wat voor betekenis die voor hem heeft
- heeft oog voor de echte wereld en de verhaalwereld: levenservaring helpt gebeurtenissen uit het verhaal verklaren
- kan genres onderscheiden en ontwikkelt persoonlijke voorkeuren
- kan verbanden leggen tussen jeugdliteratuur /poëzie en de werkelijkheid

PO | groep 7 + 8 | de leerling ...

- kan jeugdliteratuur /poëzie evalueren met emotieve argumenten – kan gedichten en verhaalfragmenten parafraseren en samenvatten
- kan leeservaringen uitwisselen met medeleerlingen en deze goed onderbouwd beargumenteren
- onderkent en begrijpt dat verhalen meer dan één betekenis kunnen hebben
- kan eigen werk en dat van medeleerlingen beargumenteerd evalueren
- kan een onderbouwd oordeel geven over een verhaal door persoonlijke waardering te verbinden aan een of meer elementen van de verhaalstructuur (zoals personages, spanningsopbouw, humor, tekeningen, thema en stijl)

LITERATUUREDUCATIE | ANALYSEREND VERMOGEN

context (maatschappij) | de leerling kan vanuit een vraag zichzelf en zijn omgeving leren kennen
kerndoel 37 + 38 | oriëntatie op jezelf en de wereld

PO | groep 1 + 2 | de leerling...

- breidt zijn woordenschat uit en raakt bekend met literaire zinnen
- leert door verhalen de wereld om hem heen kennen

PO | groep 3 + 4 | de leerling ...

- kent en herkent in jeugdliteratuur /poëzie andere culturen, religies en gebruiken
- kan zich verplaatsen in de leefomstandigheden van vorige generaties
- maakt kennis met jeugdliteratuur over andere tijden

PO | groep 5 + 6 | de leerling ...

- kan jeugdliteratuur /poëzie plaatsen in de tijd
- kan jeugdliteratuur /poëzie in relatie brengen met lesstof van andere vakken
- Oheeft er oog voor dat een verhaal kan verwijzen naar andere verhalen of teksten zoals in films en liedjes

PO | groep 7 + 8 | de leerling ...

- de leerling kent en herkent diverse culturen, landen en religies in jeugdliteratuur /poëzie en kan deze in verband brengen met de samenleving
- kan zelfstandig achtergrondinformatie over jeugdliteratuur /poëzie, auteurs en tijd opzoeken
- herkent maatschappelijke thema's die verwerkt zijn in jeugdliteratuur /poëzie
- is met behulp van de leerkracht in staat om eigen werk of dat van een ander te plaatsen in zijn context
- maakt kennis met cultuurhistorische gebeurtenissen verwerkt in jeugdliteratuur /poëzie